

Súd: Okresný súd Veľký Krtíš
Spisová značka: 14Ps/10/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6220201553
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 10. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Andrej Maukš
ECLI: ECLI:SK:OSVK:2021:6220201553.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Veľký Krtíš sudcom Mgr. Andrejom Maukšom vo veci obmedzenia spôsobilosti na právne úkony C. N., U.. XX. XX. XXXX, Ď. XX, zastúpeného JUDr. Alanom Zvarom, advokátom, SNP 1/A, Veľký Krtíš a procesným opatrovníkom obec Ďurkovce, Ďurkovce 76, IČO: 00 647 608, za účasti G. N., U.. XX. XX. XXXX, Ď. XX a Okresnej prokuratúry Veľký Krtíš, takto

rozhodol:

I. Súd C. N., U.. XX. XX. XXXX o b m e d z u j e v spôsobilosti na právne úkony tak, že nie je spôsobilý - na právne úkony z ktorých by bol povinný niečo dať, konať, niečoho sa zdržať, alebo niečo strpieť a disponovať s hnutelnými a nehnuteľnými vecami s výnimkou nakladania s hotovosťou do 10 Eur týždenne,

- na právne úkony vo veciach sociálnej a zdravotnej starostlivosti,
- vykonávať aktívne a pasívne volebné právo,
- samostatne konať pred orgánmi verejnej správy a pred súdmi s výnimkou konaní o spôsobilosti na právne úkony a konania o povolení uzavrieť manželstvo,
- preberať poštové zásielky.

II. Súd C. N., U.. XX. XX. XXXX u s t a n o v u j e za opatrovníka G. N., U.. XX. XX. XXXX, ktorá je o p r á v n e n á obmedzeného v spôsobilosti na právne úkony zastupovať pri všetkých právnych úkonoch na ktoré bol obmedzený, s výnimkou výkonu aktívneho a pasívneho volebného práva.

III. Opatrovník je p o v i n n ý každý rok k 31. 12. a k 31. 06. kalendárneho roka predkladať súdu správy o obmedzenom v spôsobilosti na právne úkony a stave jeho majetku.

IV. Štát ani žiaden z účastníkov n e m á právo na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Tunajší súd začal uznesením č. k. 14Ps/10/2020-20 zo dňa 01. 10. 2020 konanie o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony posudzovaného C. N. na podnet Okresnej prokuratúry Veľký Krtíš, pretože v trestnom konaní bolo uznesením sp. zn. Pv 42/20/6610-34 zo dňa 17. 04. 2020 zastavené trestné stíhanie pre nepríčetnosť podľa § 215 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku vedené voči posudzovanému ako obvinenému, nakoľko v priebehu trestného konania znalkyňa z odboru zdravotníctva, odvetvie psychiatria MUDr. A. M. v znaleckom posudku skonštatovala, že posudzovaný trpí ľahkou mentálnou retardáciou, pričom ide o ochorenie trvalé a liečbou neovplyvniteľné a v čase spáchania skutku nemohol ovládať svoje konanie.

2. Posudzovaný a jeho právny zástupca s obmedzením v spôsobilosti na právne úkony nesúhlasili. Právny zástupca posudzovaného v rámci záverečnej reči uviedol, že posudzovaný vo svojom výsluchu

preukázal, že je orientovaný napriek tomu, že má znížený intelekt a dokáže sa orientovať v bežných situáciách, ktoré nastávajú v mieste jeho bydliska, a preto navrhol konanie podľa § 247 CMP zastaviť.

3. Procesný opatrovník uviedol, že posudzovaného a jeho rodinu pozná, k problémom dochádzalo, keď bol posudzovaný pod vplyvom alkoholu, v súčasnosti však absolvuje protialkoholické liečenie ambulantnou formou. Nie je dôvod na úplné pozbavenie v spôsobilosti na právne úkony, možno čiastočne v majetkovoprávných veciach, napr. disponovanie s nehnuteľnosťami. V prípade obmedzenia spôsobilosti navrhol ako opatrovníčku ustanoviť jeho matku G. N., ktorá ho vychovávala a stará sa o neho doteraz.

4. G. N. - matka posudzovaného, nesúhlasila s obmedzením v spôsobilosti na právne úkony, uviedla, že sa o posudzovaného starala od malička a bude sa aj teraz. Pre prípad rozhodnutia súdu o obmedzení v spôsobilosti, súhlasila s ustanovením za opatrovníčku posudzovaného.

5. Okresná prokuratúra navrhla posudzovaného obmedziť v spôsobilosti na právne úkony, nakoľko zo znaleckého posudku bolo preukázané, že má znížený intelekt a z tohto dôvodu nemá vyvinuté potrebné sociálne zručnosti, nevie hospodáriť s peniazmi, rozhodovať o svojej zdravotnej starostlivosti, vybavovať sám úradné záležitosti a je oslabená možnosť voľby medzi viacerými kandidátmi. Ako rozsah obmedzenia navrhla právne úkony súvisiace s preberaním poštových zásielok, samostatné konanie pred orgánmi verejnej moci, rozhodovanie o svojej sociálnej a zdravotnej starostlivosti, disponovanie s financiami nad rámec 40 Eur mesačne a právne úkony, z ktorých by bol povinný niečo dať, konať, niečo sa zdržať alebo niečo strpieť a disponovanie s hnutelnými a nehnuteľnými vecami.

6. Súd vo veci vykonal dokazovanie oboznámením sa so znaleckým posudkom MUDr. Renáty Lóškovej č. 22/2020, uznesením tunajšieho súdu č. k. 3Nt/8/2020-121, znaleckým posudkom znalkyne MUDr. Jany Bahledovej č. 57/2021, výsluchom znalkyne MUDr. Jany Bahledovej a výsluchom posudzovaného, pričom zistil nasledovný skutkový stav:

7. Zo záveru znaleckého posudku č. 22/2020 MUDr. Renáty Lóškovej, znalkyne z odboru zdravotníctva a farmácie, odvetvie psychiatria, vypracovanom v rámci trestného konania, vyplynulo, že posudzovaný netrpí duševnou poruchou v pravom slova zmysle - psychózou, ale má ľahkú mentálnu retardáciu, pričom ide o trvalé ochorenie liečbou neovplyviteľné a symptomatický abúzus alkoholu bez prítomnosti jednoznačne preukázateľných znakov závislosti. Posudzovaný v čase spáchania skutku vedel rozpoznať nebezpečenstvo svojho konania, ale svoje konanie vzhľadom na znížený intelekt a požitý alkohol nemohol ovládať. Preto znalkyňa odporučila uložiť ochranné psychiatrické a protialkoholické liečenie ambulantnou formou. Tunajší súd uznesením č. k. 3Nt/8/2020-121 zo dňa 16. 07. 2020 uložil posudzovanému ochranné psychiatrické a protialkoholické liečenie ambulantnou formou podľa § 73 ods. 1 a § 74 ods. 1 a 2 Trestného zákona.

8. Zo záveru znaleckého posudku č. 57/2021 znalkyne MUDr. Jany Bahledovej, odbor zdravotníctva a farmácia, odvetvie psychiatria, vypracovaného v spolupráci s konzultantom znalkyňou PhDr. Emíliou Gajdošovou, odbor psychológia, odvetvie klinická psychológia dospelých, vyplynulo, že posudzovaný má od detstva znížené rozumové schopnosti a poruchy intelektovomnestických funkcií, slabé sociokultúrne prostredie a nízke vzdelanie. Je čiastočne vzdelávateľný, nemá osvojené písanie, čítanie, porozumenie textu a základných matematických operácií, v dôsledku čoho nie je schopný samostatne vystupovať, napr. v styku s úradmi. Nemá osvojený dostatok informácií a vedomostí na samostatné zabezpečenie životných potrieb. Pre deficit logického myslenia nie je schopný riešiť intelektovo náročnejšie úlohy a situácie. Osvojil si praktické úkony okolo hospodárstva. Dobre sa orientuje v známom prostredí a v kontakte s ľuďmi, ktorých dlhodobo pozná. V nových situáciách stráca istotu a výkonovo klesá pod svoj potenciál. Osobnosť je jednoducho štruktúrovaná, mentálne zaostalá a v pásme ľahkej mentálnej zaostalosti, organicky redukovaná, sú oslabené jeho exekutívne schopnosti, znížená je kognitívna flexibilita a slabý je úsudok v praktických sociálnych situáciách. Ide o stav trvalý, liečbou len čiastočne ovplyviteľný. Liečba je symptomatická, nutná doživotne. Vzhľadom na uvedenú znalkyňa odporučila zbaviť posudzovaného v spôsobilosti na všetky právne úkony týkajúce sa majetkovoprávnej oblasti, finančné úkony s výnimkou vreckového vo výške 10 Eur týždenne, na účasť v trestnom, občianskom konaní orgánmi územnej samosprávy a iné samostatné konanie pred štátnymi orgánmi a v spôsobilosti na samostatné rozhodovanie o svojom zdravotnom stave a nutnosti liečby.

9. Z výsluchu znalkyne vyplynulo, že u posudzovaného ide o ľahkú mentálnu retardáciu a organické poškodenie osobnosti už od narodenia. Vychodil 8 tried v osobitnej základnej škole, slabo číta, píše, nerozumie textu a zložitejším matematickým úkonom. Má intelektový deficit, ale jeho stav je podmienený aj málo podnetným rodinným prostredím a slabou motiváciou na plnenie školských povinností. Intelektový deficit je trvalý, aj v mladšom veku inteligenčný kvocient dosahoval úroveň 58, neskôr 65, z čoho vyplývajú nízke predpoklady na sociálne zručnosti. Znalkyňa pribrala konzultanta z odboru psychológie pre posúdenie aktuálneho intelektu, čo je odbor pre psychológa. Posudzovaný by si vedel osvojiť určité činnosti, ak by bol k nim opakovane vedený. V súčasnosti vykonáva starostlivosť o zvieratá, vie konať vo svojom prostredí a stereotype pod dohľadom zdravej osoby. V prípade viac záťaže vie byť impulzívny. Znalkyňa zistila od tety posudzovaného, že musí veľa pracovať, možno je zneužívaný na robotu, z čoho môžu prameniť tieto prejavy. Chcel si kúpiť motorovú pílu, s ktorou sa naučil pracovať, mal na to peniaze, avšak tieto mu neboli dané, čo nepochopil, a to mohlo vyvolať agresívny prejav. Peniaze sú preberané jeho matkou, on ich reálne nevidí. Nevie hospodáriť s peniazmi. Veci sú mu nakupované jeho matkou, nevie sa orientovať v cenách, nemá úsudok, nevie hodnotiť a plánovať v tejto oblasti. Vie si naplánovať len také činnosti, ktoré sú opakujúce ako staranie sa o hospodárstvo. Hospodáreniu do 10 Eur týždenne by jeho intelekt dokázal porozumieť, ak by mal takúto sociálnu zručnosť. Posudzovaný pozná bankovky, avšak napočítať vie len do 10 a z tohto dôvodu môže byť zneužitý. Keby mu niekto povedal, že má niečo podpísať alebo vybrať pôžičku, on by to urobil. Nevie vyhodnotiť následky tohto konania. Akýkoľvek zložitejší úkon, okrem nákupu za 10 Eur týždenne, nie je spôsobilý posúdiť. Posudzovaný nerozumie obsahu súdnych alebo iných konaní pred štátnymi orgánmi, nevie dobre čítať, neporozumel by ani textu ani významu a obsahu konania. Taktiež nerozumie obsahu poštových zásielok, ak by ich preberal. Táto skutočnosť vyplýva z nedostatočného vzdelania, ktoré je však podmienené nízkymi rozumovými schopnosťami posudzovaného a z tohto dôvodu ide vlastne o to isté. Posudzovaný si sám neuvedomuje, že má nejakú chorobu, poruchu a toto vôbec nevie posúdiť. Na vyšetrenie ide preto, lebo mu to povedia, že tam má ísť. Pokiaľ ide o požívanie alkoholu, závislý nie je, je to súčasť životného štýlu v jeho prostredí. Znižuje jeho ovládacie schopnosti ako u každého človeka, avšak posudzovaný v dôsledku znížených intelektových schopností nie je schopný ovládať svoje konanie. Procesu voľby nerozumie, nie je schopný posúdiť možnosť voľby medzi kandidátmi a volebný program. Ak mu niekto povie, aby sa rozhodol pre toho-ktorého kandidáta, on tak urobí. Preto znalkyňa odporučila aj obmedzenie aj v rozsahu volebného práva. Na otázku právneho zástupcu posudzovaného, či je negramotnosť dôvodom na obmedzenie v spôsobilosti na právne úkony, uviedla, že posudzovaný nerozumie ani jednoduchým úkonom a neustále potrebuje pomoc okolia, robí len to, ako ho niekto nasmeruje. Je rozdiel, či niekto je analfabet pre nedostatok vhodného prostredia (napr. v rozvojových krajinách) alebo či ide o nedostatočné rozumové schopnosti ako u posudzovaného. Posudzovaný môže byť nebezpečný nielen pre svoje okolie, ale aj pre seba, najmä pokiaľ ide o psychiatrickú starostlivosť, na ktorú on nevidí potrebu. Lieky, ktoré užíva, mu môžu stlmiť jeho prejavy - poruchy správania, ktoré sú typické pri nižšom intelektu. Liečbou sa intelekt vylepšíť nedá, zlepšiť sa dajú len sociálne prejavy.

10. Z výsluchu posudzovaného vyplynulo, že vie, prečo je na súde, chcú ho obmedziť v spôsobilosti na právne úkony, zbaviť všetkých práv, čo nie je potrebné. Necíti sa byť chorý, užíva jedenkrát denne tabletky, nevie aké, sú na nervy, dáva mu ich matka. Má za to, že nie sú potrebné. Okrem toho ide na kontrolu k MUDr. Farbiakovej, psychiatricke, vie, že potrebuje takúto starostlivosť na nervy. Býva u svojej matky, nepracuje, je invalidný dôchodca s dôchodkom 470 Eur, ktorý dáva matke, ona všetko platí. Platí sa električka a plyn okolo 100 Eur mesačne, strava 100 Eur mesačne, oblečenie 100 Eur mesačne. Iné veci sa mu z dôchodku nekupujú, niekedy mu zvýši suma 100 Eur. Do obchodu chodí len s matkou, sám nenakupuje. Predtým, keď bol v Ďurkovciach ešte obchod, chodil aj sám, kupoval napr. kekсы za 5-6 Eur. Mlieko nevie koľko stojí, lebo to nekupujú, chlieb by mohol stáť do 3 Eur. Keby išiel do obchodu s 10 Eurovou bankovkou a kekсы by stáli 6 Eur, nevedel uviesť, akú sumu by mu mali vydať. Okrem nákupu potravín chodí nakupovať do Maďarska do Tesca s matkou, ktorá platí, on by sám nevedel, koľko veci stoja. Keď je on doma, štiepa drevo, predtým sa staral o kravu. Robota ho baví, nenúti ho do nej. Na poštu sám nechodí, chodia mu domov noviny, ktoré číta. Následne prečítal zo zoznamu pojednávaní predloženého sudcom názov súdu, názov listiny a dátum. Keď mu prídu nejaké písomnosti, väčšinou to prečíta jeho matka. Keby mu prišlo predvolanie na pojednávanie na deň 27. 10. 2021, mal by prísť na súd do Krtíša. Keby mu prišla výzva z obecného úradu, aby oznámil, aký má majetok, zašiel by na obecný úrad a oznámil by, čo má. Nemá nič. Za svojim advokátom prišiel s rodičmi, bol to ich nápad. Bavil sa s ním aj samostatne aj za prítomnosti rodičov, preberali priebeh súdneho procesu. Pokiaľ by mu prišla písomnosť, ktorej by som nerozumel, dal by ju matke, aby ju prečítala. Matka

sa o neho stará dobre. Bol aj volič. Na otázku, podľa čoho si vybral stranu, neodpovedal. Volil sa premiér SR, kandidoval Matovič, nepamätá si iných. Okrem tohto sú ešte aj voľby v obci a voľby na ministrov. Súčasným premiérom je Eugen Heger, prezidentom je Čaputová. Je vyučený murár, s výučným listom, školu absolvoval v Šahách. Od prepustenia z väzby vôbec nepije alkohol. Invalidný dôchodok mu vybavili rodičia. Rozpadlo sa družstvo, nemal prácu, chodil k lekárom aj k psychiatrické a dôchodok mu potom dala sociálna komisia. Na vybavenie nebolo potrebné podať žiadosť, chceli nejaké papiere od lekára. Chodí na kontroly pred sociálnu komisiu každých 5 rokov. Zavolajú ho, papier prevezme jeho matka a povie, kde mám ísť. Na komisii sa ho pýtajú ako sa má, akú má chorobu, čo robí. Peniaze preberá a nakladá s nimi jeho matka. Kúpia mu, čo chce. Má aj motorovú pílu, kúpili mu ju rodičia asi pred 5 rokmi, nevie koľko stála. Z dôchodku mu zvýši asi 100 Eur, s ktorými disponuje jeho matka. Nejaké peniaze sa mu sporia na účte na jeho meno v Poštovej banke. Chodia mu poštou výpisy každý mesiac, avšak nevie, aká suma je nasporená. Výpisy pozerá jeho matka. Majú dve bankomatové karty k účtu, jednu on, jednu jeho matka, sám však nikdy peniaze z bankomatu nevyberal. Na otázku sudcu, ako by postupoval, ak by mu komisia v Sociálnej poisťovni po prehodnotení zobrala dôchodok najprv uviedol zle, následne, že nevie, ako by postupoval.

11. Súd vec právne posúdil podľa ustanovenia § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého, ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov, je schopná robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jej spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí. Zo znaleckého posudku ako aj z výsluchu znalkyne MUDr. Jany Bahledovej má súd preukázané, že posudzovaný trpí ľahkou mentálnou retardáciou. Znalkyňa v rámci výsluchu uviedla, že otázka posudzovania intelektu je odbornou otázkou z odboru psychológie a v dôsledku toho vypracovala znalecký posudok v spolupráci s príslušným konzultantom, ktorého posudok je pripojený k znaleckému posudku. Preto súd považoval za vierohodný záver znaleckého posudku ohľadom miery intelektu posudzovaného. Rovnaký záver vyplynul aj zo znaleckého posudku MUDr. Renáty Lóškovej vypracovanom v trestnom konaní. Podľa záveru znalkyne nejde síce o duševnú poruchu v pravom slova zmysle, teda psychózu, avšak znížený intelekt na úrovni ľahkej mentálnej retardácie predstavuje duševnú poruchu v súlade s vyššie uvedeným ustanovením Občianskeho zákonníka, nakoľko takto výrazne znížené intelektové schopnosti môžu ovplyvniť spôsobilosť fyzickej osoby na určité právne úkony. V predmetnej veci má posudzovaný podľa záverov znaleckého posudku znalkyne MUDr. Bahledovej v dôsledku výrazne zníženého intelektu poruchy intelektovomnestických funkcií, nemá dostatočne osvojené písanie, čítanie, porozumenie textu a zložitejším matematickým operáciám, nemá osvojený dostatok informácií a vedomostí na samostatné zabezpečenie životných potrieb a pre deficit logického myslenia nie je schopný riešiť intelektovo náročnejšie úlohy. Obmedzenie spôsobilosti na právne úkony je v toto prípade potrebný na najmä na ochranu posudzovaného, ktorý nedokáže posúdiť zložitejšie právne úkony a je ľahko zneužitelný. Zo znaleckého posudku znalkyne MUDr. Bahledovej, ako aj z jej výsluchu rovnako vyplynulo, že u posudzovaného sú tieto schopnosti znížené od narodenia, liečba je len symptomatická a dokáže stlmiť len niektoré prejavy, nedokáže však napraviť znížený intelekt posudzovaného. Ide teda o stav, ktorý nie je len prechodný. Preto má súd za to, že v dôsledku zistenej duševnej poruchy - zníženého intelektu na úrovni ľahkej mentálnej retardácie, je dôvod obmedziť spôsobilosť na niektoré právne úkony posudzovaného.

12. Pokiaľ ide o požívanie alkoholu, zo záverov znalkyne MUDr. Renáty Lóškovej v trestnom konaní vyplynulo, že u menovaného nejde o abúzus alkoholu, pričom rovnaký záver vyplynul aj z výsluchu znalkyne MUDr. Bahledovej, ktorá uviedla, že posudzovaný nie je závislý na alkohole, alkohol užíva len ako súčasť životného štýlu. Z uvedeného dôvodu má súd za to, že obmedzenie spôsobilosti na právne úkony u posudzovaného je potrebné len z dôvodu duševnej poruchy a nie aj z dôvodu nadmerného požívania alkoholických nápojov.

13. Súd konkrétne obmedzil posudzovaného na právne úkony týkajúce sa majetkovoprávnej oblasti, z ktorých by bol povinný niečo dať, konať, niečo sa zdržať alebo niečo strpieť a disponovať s hnutelnými a nehnuteľnými vecami. Súd vychádzal zo znaleckého posudku a výsluchu znalkyne, ktorá uviedla, že posudzovaný sa nevie orientovať v cenách, nevie hospodáriť s peniazmi, nevie hodnotiť skutočnosti a plánovať v tejto oblasti. Pozná peniaze, vie však napočítať len do desať a nezvláda zložitejšie matematické úkony. V tomto dôsledku môže byť zneužitý inou osobou s tým, že nevie následky takéhoto konania vyhodnotiť. Súd mal tieto skutočnosti preukázané aj zo samotného výsluchu posudzovaného, ktorý síce vedel uviesť akú sumu dôchodku poberá, avšak na otázky, aké sú jeho výdavky, aká suma

mu z dôchodku ostane po uhradení výdavkov, odpovedal zakaždým 100 Eur, teda nie reálnu hodnotu vecí, ale len jednu rovnakú naučenú sumu. V rámci svojho výsluchu nevedel urobiť ani jednoduchý matematický úkon, odčítať od 10 Eur 6 Eur pri nákupe potravín. Sám uviedol, že nenakupuje, nevedel by posúdiť hodnotu vecí a všetky tieto úkony za neho robí jeho matka. Je teda zrejmé, že v dôsledku zníženého intelektu nevie samostatne posúdiť následky a obsah právnych úkonov v majetkovej oblasti. Jedinú výnimku súd urobil v súlade so záverom znaleckého posudku s hotovosťou do 10 Eur týždenne, nakoľko znalkyňa vo svojom výsluchu uviedla, že takémuto úkonu by jeho intelekt dokázal porozumieť, ak by nadobudol príslušnú sociálnu zručnosť.

14. Súd taktiež posudzovaného obmedzil na právne úkony vo veciach sociálnej a zdravotnej starostlivosti, nakoľko z výsluchu znalkyne vyplynulo, že sám si nie je vedomý, že má nejakú poruchu a nevie posúdiť potrebu a účel liečby. Rovnaký záver vyplynul aj z výsluchu posudzovaného, ktorý uviedol, že sa necíti byť chorý, užíva tabletky, ale nevie aké, dáva mu ich jeho matka, avšak on sám má za to, že potrebné nie sú. Z výsluchu znalkyne vyplynulo, že ide o lieky, ktoré tlmia nežiaduce prejavy spojené s ľahkou mentálnou retardáciou posudzovaného a ide práve o symptomatickú liečbu, ktorá je u neho možná. Práve takáto liečba je v jeho záujme, nakoľko tlmi nežiaduce prejavy. Je preto potrebné, aby potrebnú liečbu absolvoval, čo však nie je schopný sám posúdiť.

15. Súd rovnako obmedzil posudzovaného vo výkone aktívneho a pasívneho volebného práva, nakoľko z výsluchu znalkyne vyplynulo, že nerozumie procesu voľby, nie je schopný posúdiť a vyhodnotiť možnosť výberu medzi kandidátmi a posúdiť volebný program. Rovnaký záver vyplynul aj z výsluchu posudzovaného, ktorý uviedol, že bol voliť, avšak na otázku, podľa čoho si vybral stranu, odpovedať nevedel. Okrem jediného kandidáta Matoviča si žiadnych iných nepamätal. Vedel síce uviesť meno súčasného premiéra a prezidenta, ide však o tak notoricky známe skutočnosti, že ich poznajú v podstate všetky osoby žijúce v Slovenskej republike, vrátane maloletých a duševne chorých. Z uvedeného má súd za to, že posudzovaný nerozumie procesu voľby a sám v dôsledku zníženého intelektu nie je schopný vyhodnotiť kritériá výberu medzi jednotlivými kandidátmi. Súd pri obmedzovaní vo volebnom práve vychádzal z nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. Pl. ÚS 2/2016, ktorým vyslovil, že ustanovenie § 4 písm. c) Zák. č. 180/2014 Zbierky zákonov, podľa ktorého je pozbavenie spôsobilosti na právne úkony prekážkou volebného práva, nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 veta prvá s čl. 2 ods. 1, čl. 12 ods. 1, 2, čl. 13 ods. 3, 4 v spojení s čl. 30 ods. 1 veta prvá a ods. 3 veta prvá Ústavy SR, čl. 3 dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 14 Dohovoru ľudských práv a základných slobôd, čl. 25 písm. a) a b) v spojení s čl. 2 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a čl. 29 v spojení s čl. 5 ods. 1 a 2 a čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím. Ústavný súd v odôvodnení uzavrel (odseky 109 až 129), že je v rozpore s ústavou a vyššie uvedenými medzinárodnými zmluvami obmedzenie spôsobilosti na výkon práva voliť u zdravotne postihnutej osoby, ak sa nezakladá na rozhodnutí súdu, ktoré zohľadňuje jej schopnosť porozumieť významu, účelu a účinkom volieb, jednotlivým formám, subjektom a procesom vedúcim k ich výsledku a schopnosť chápať vo voľbách svoj vlastný osobný a odôvodniteľný záujem. Vzhľadom na tento záver má súd za to, že nie je v rozpore s ústavou a medzinárodnými dohovormi obmedzenie volebného práva ako takého, ak vychádza z individuálneho posúdenia duševnej poruchy konkrétnej osoby. Protiústavným by bolo len paušálne obmedzenie akejkoľvek mentálne zdravotne postihnutej osoby bez skúmania jej schopnosti porozumieť významu, obsahu a účinku volieb. Súd však vychádzal z individuálnej poruchy posudzovaného a jeho schopností posúdiť možnosti výberu a voľby medzi kandidátmi. Posudzovaný je ľahko zneužiteľný na manipuláciu v rámci volieb, kedy po ovplyvnení inou osobou by mohlo dôjsť k zneužitiu jeho volebného práva tak, že by vybral kandidáta, ktorého mu niekto iný prikáže voliť bez toho, aby sám vedel vyhodnotiť dôsledky takéhoto výberu.

16. Súd posudzovaného obmedzil aj v spôsobilosti samostatne konať pred orgánmi verejnej správy a pred súdmi s výnimkou konaní o spôsobilosti na právne úkony a o povolení uzavrieť manželstvo, nakoľko v týchto konaniach je každému priznaná spôsobilosť konať samostatne priamo zo zákona (§ 88 a § 239 CMP). Súd vychádzal zo záverov znaleckého posudku, podľa ktorých sa posudzovaný nevie orientovať v nových situáciách, ktoré sú mimo jeho zaužívaného stereotypu a taktiež z výsluchu znalkyne, ktorá uviedla, že posudzovaný nerozumie obsahu a významu takýchto konaní. Z výsluchu posudzovaného síce vyplynulo, že rozumie niektorým základným úkonom, napr. predvolaniu alebo jednoduchej výzve. Uviedol však, že pokiaľ by mu prišla z úradu nejaká písomnosť ktorej by nerozumel, dal by ju na prečítanie a posúdenie svojej matke. Pokiaľ ide o prebiehajúce súdne konanie tiež uviedol, že advokáta si zvolil na podnet a za asistencie svojich rodičov. Taktiež si nebol vedomý, aké úkony boli potrebné na

vybavenie invalidného dôchodku, ktorý mu tiež vybavili jeho rodičia a nevedel ako postupovať, ak by mu ho odobrali. Z uvedeného je zrejmé, že v prípade konaní pred orgánmi verejnej správy a súdmi nie je posudzovaný schopný porozumieť zložitejším úkonom a dostatočne na ne reagovať, ale potrebuje pomoc inej zdravej osoby. Pokiaľ by mal spôsobilosť vystupovať v takýchto konaniach samostatne, mohlo by dôjsť k výraznému ohrozeniu jeho práv, ktoré by boli predmetom posudzovania takýchto konaní, a preto je potrebné, aby bol zastupovaný opatrovníkom aj pre účely konania.

17. Súd posudzovaného obmedzil aj v spôsobilosti preberať poštové zásielky, nakoľko z výsluchu znalkyne vyplynulo, že by neporozumel ich obsahu. Tento záver súd urobil aj vzhľadom na výsluch posudzovaného, ktorý uviedol, že sám na poštu nechodí a ak by mu prišla nejaká zložitejšia písomnosť, dal by ju svojej matke na posúdenie, teda samostatne by obsah a následky posúdil nevedel. Aj tu je potrebné, aby obsah doručovaných zásielok, ich význam a prípadné následné úkony vykonával za posudzovaného jeho opatrovník.

18. Súd v súlade s ustanovením § 27 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka ustanovil posudzovanému v rozsahu, v ktorom ho obmedzil v spôsobilosti na právne úkony, opatrovníka - jeho matku G. N., ktorá ho bude vo vymedzenom rozsahu pri právnych úkonoch zastupovať. Súd má za to, že ide o vhodnú osobu opatrovníka, ktorá bude túto funkciu vykonávať v záujme posudzovaného, nakoľko ide o osobu z rodinného prostredia, ktorá sama uviedla, že posudzovaného ho vychovala a stará sa o neho doposiaľ. Rovnako z výsluchu posudzovaného vyplynulo, že sa stará o jeho hospodárenie s peniazmi, preberanie písomní, vybavovanie úradných záležitostí (invalidný dôchodok, ustanovenie advokáta) a má za to, že jeho matka sa o neho stará dobre. Pokiaľ ide o podozrenie zo zneužívania posudzovaného na vykonávanie prác v domácnosti jeho rodičov, ktoré znalkyňa získala od jeho tety, toto sa nepotvrdilo, nakoľko sám posudzovaný uviedol, že domáce práce robí rád a dobrovoľne, nikto ho k tomu nenúti a jeho matka mu zakúpi z dôchodku všetko čo potrebuje. Rovnako tak procesný opatrovník uviedol, že sa s posudzovaným rozprával a sám mu uviedol, že k prácam nie je nútený a nie sú veci, ktoré by mu jeho rodičia nedovoľovali. V zmysle § 277 ods. 1 CMP dohliada súd na spôsobom výkonu funkcie opatrovníka, pričom v zmysle vyhlášky MS SR č. 543/2005 Z. z., uloží opatrovníkovi osoby obmedzenej v spôsobilosti na právne úkony povinnosť predkladať súdu najmenej 2-krát do roka správy o opatrovancovi a nakladaní s jeho majetkom v lehotách, ktoré určí. V súlade s uvedenými ustanoveniami uložil súd ustanovenej opatrovníčke predkladať tieto správy súdu každý rok vždy k 31. 12. a 31. 06. kalendárneho roka.

19. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol podľa § 52 CMP, podľa ktorého v mimosporových konaniach nemá žiaden z účastníkov na náhradu trov konania nárok. Súd nepriznal nárok na náhradu trov konania ani štátu, ktorý hradil trovy znaleckého dokazovania, nakoľko podľa § 251 ods. 1 CMP, platí v konaniach o spôsobilosti na právne úkony trovy dôkazov štát.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je prípustné odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresný súd Veľký Krtíš písomne v štyroch vyhotoveniach.

V odvolaní sa uvedie, ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, spisová značka, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). Odvolanie musí byť podpísané.